ԹԻՒ 353 Զ · ՏԱՐԻ Է· ՇՐՋԱՆ **1874** 16 ՅՈՒՆՎԱՐ ՀԱՐԵՒԱՆԱԲԹԻ

Մամուլ իւրաքանչիւր շրջանը՝ 52 օրինակ է ։
Տպագրութեան տեղն է Պօլիս, Զէյնէփլի—խան վերի յարկ թիւ 18 ։
Դուրս երթալիք թերթից փոստային ծախքը առնողին վրայ է։

Շրջանին գինը դահեկան կանխիկ 60
Կիսաշրջանը ,, ,, ... 30
Մէկ թիւը՝ փարայ 50
Յանուցման տողն է դահեկան 2

ԲԵԹՂԵՀԵՄԻ ԽՆԴԻՐ

Մէկ քանի ամիսէ ՚ի վեր այն խնդիրն աղգայնոց մեծ մտատանջութիւն պատճառելուն համար, Մամուլ պարտք կը համարի իրեն խնդիրն իր բոլոր մանրամասն պարագաներովն հրապարակ հանել, որպէս զի ամէն ոք կարողանայ բացայայտ կերպով տեսնել թէ՝ այն խնդրոյն մէջ Հայք որ աստիճան իրաւունք ունին և ընդհակառակն Յոյնք որ աստիճան անիրաւութիւն կը դործեն ։

Բեթղեհեմի սիւնազարդ եկեղեցին՝ որ Պատկի ալ կըսուի, ի սկզբանէ անտի Օսմանեան բարեխնամ կայսերաց հրովարտակներովը Հայոց և Յունաց Դ-ղեբէկ հաստատուած է, որոյ համեմատ այն երկու աղգերն յիշեալ եկեղեցւոյն մէջ մինչև ցայսօր իրենց կրօնական արարողութիւնները կը կատարեն ։

Ասկից քառասուն տարուի չափ յառաջ Բեթղեհեմի ամբողջ եկեղեցին երկրաշարժէ ջնասուած և նորոգութեան պէտք ունենալով, Հայք և Յոյնք ՚ի միասին խնդրագրով նորոգութեան հրաման կը խնդրեն կայսերական կառավարութենէն, սակայն այն ատեն երջանկայիշատակ Սուլթան Մահմուտ կայսրը՝ իբրեւ երկրին վերհսպետը՝ հպատակ աղգաց մէջ Դ-ղեբէկ եղած եկեղեցիներու թէ չինուածեան և թէ նորոգութեան իրաւունքն իրեն պատկանիլը մէջ բերելով, կըսէ թէ իմ այս իրաւունքս որո՛ւ ձեռօք որ ուզեմ կը դործադրեմ. հետեւաբար կը հրամայէ Յունաց նորոգութիւնն ընել, այն պայմանաւ որ բնաւ որ և է փոփոխութիւն չըլլայ չէնքին մէջ, և երկու աղգաց Դ-ղեբէկութեան իրաւունքներն հաստատուն մնան ։

Այս հրամանին համեմատ Յոյնք կսկսին եկեղեցւոյն նորոգութեանը, սակայն սիւնազարդ եկեղեցւոյն մէջ կանթեղներ կը կախեն, որք յառաջադոյն չը կային, և այսպէս կսկսին այնուհետեւ Հայոց յիշեալ եկեղեցիէն հանդիսիւ անցուդարձն արգիլելու վորձ վորձել ։

Յունաց այս անիրաւ ընթացից դէմ Հայք կը բողոքեն բարեխնամ կառավարութեան և իրաւունք կը պահանջեն, որով Տաճկայ ՚ի ՀԵՕՀ թուականին Հայոց և Յունաց կողմէն շատ մը մարդիկ դատի հրաւիրուելով քննութիւն կը բացուի յիշեալ եկեղեցւոյն Դ-ղեբէկութեանը վրայ և վերջապէս կ՚ատուգուի որ սիւնազարդ եկեղեցին Հայոց և Յունաց Դ-ղեբէկ է ։

Ահաւասիկ նոյն ժամանակի նշոյլ մը ևս ինչ գծած Հայոց իրաւունքը.

«Պաղխիկ (սիւնազարդ) եկեղեցին արեւելեան երեք դռներէն սկսեալ մինչև արեւմտեան երկաթեայ դուռը և անոր վրայի ոչ ըստ չափու վրայի կամարով, պատուհաններովը, կանթեղներովը և ամէն մէջը եղած-ներովը գոլորեկ (հաւասարաբաժին) է Հայոց և Յունաց։ Այսպէս երկաթեայ դուռը որ գոլորեկ է, երկու բանալի պէտք է ունենայ, որոյ մին Հայոց քով պէտք է մնայ և միւսը Յունաց։»

Այս իլամը չերիֆը վաւերացեալ է ՌՀՕՀ ին երջանկայիշատակ Սուլթան Մէճիտ Օգոստ. կայսեր տուած հրովարտակովը, որն որ մի ըստ մեզ կը դնէ վերոյիշեալ եկեղեցւոյն միաչտերկութեան սահմանները։

Հոս արժան կը դատիմք նաև արտաքին պարագայ մը յիշել, որ թէ և ոյն խնդրոյն հետ վերաբերութիւն չունի, սակայն Յոյնք զոյն իրենց ձեռքը իրը զէնք բռնած՝ այսօր Հայոց իրաւանցը դէմ գործածել կուզեն։

Տաճկաց ՌՀՀ ին, Ծննդեան տեղւոյն ատոպին, երկաթեայ գրան բանալիին և Լատինաց երբեմն սիւնազարդ եկեղեցիէն թափորով անցնելուն վրայ Յունաց և Լատինաց մէջ վէճ մը կը ծագի, որոյ քննութեանը մէջ Լատինք անմման կը գտնուին սիւնազարդ եկեղեցւոյն մէջէն հանդիսիւ անցնելէ, և նոյն ՌՀՀ թուականին Յոյնք հրովարտակ մը կ'ըստանան ընդդէմ Լատինաց, որ իրաւունք չըտար Լատինաց այդ անցուդարձին։

Ոյն հրովարտակը Յոյնք այսօր իրը զէնք մը ձեռքերնին առած՝ մեր իրաւանց դէմ ալ կը հակառակին, մինչդեռ այդ հրովարտակն ալ Հայոց նոյն եկեղեցւոյն մէջ ունեցած միաչտերկութեան իրաւունքն անվիճելի պահել կը հրամայէ։

Այս տարի երբ Ծննդեան այրի վարագոյրներու խնդրոյն համար Զիվէր պէյ յ'Երուսաղէմ գնաց, նոյն միջոցին Լատինաց՝ Սիւնազարդ եկեղեցիէն թափորով անցնելուն պատճառաւ վէճ ծագելով բողոքուելուն վրայ, Զիվէր պէյի խնդրանօք երեք ազգերն ալ նոյն եկեղեցիէն հանդիսիւ անցնելը ժամանակ մը կը դադրեցնեն մինչեւ որ խնդիրը քննուի ու կարգադրուի։ Այս քննութեան մէջ ալ Լատինք իրաւունք չեն ունենար Սիւնազարդ եկեղեցիէն անցնելու։

Ժամանակէ մը վերջը, այն է՝ Ս. Աստուածածնի վերափոխման տօնին օրը՝ որ յիշեալ Սիւնազարդ եկեղեցիէն Հայոց թափորով անցնելու մէկ օրն է (և մինչև այն օրը դեռ Յունաց հանդիսիւ անցնելու օր մը պատահած չէր), Հայք օրինաւորութիւնը յարգելու համար տեղւոյն միաբանրրքին իմաց կուտան թէ՝ Զիվէր պէյի առաջարկութեամբը եղած հանդէսներու առաժամանակեայ դադարման ժամանակը լրացած ըլլալով, իրենց հանդիսաւոր անցուդարձը պիտի կատարեն. միաբանրրքի վանքն պէտք եղած հրամանը տալով Հայք իրենց հանդէսը կը կատարեն. սակայն Յոյնք ասոր վրայ միաբանրրքին բողոք մը մատուցանելով, Հայոց հանդիսաւոր արարողութիւնը արգիլել կը խնդրեն։ Հայք ալ միւս կողմանէ իրենց դռնէրնօրէն իրաւունքը դծագ ելած ու հրովարտակը, և իրենց դարաւոր իրաւունքն եղած արարողութիւններն ու սովորութիւնները չարունակ կատարելնուն կենդանի վկաները մէջ բերելով կը բողոքեն Յունաց այս տարօրինակ և անիրաւ վարմանցը դէմ։

Իրաց այս վիճակին մէջ Հայոց ննջեցեալ մը կը պատահի, զոր ըստ վաղեմի սովորութեան հանդիսիւ սիւնազարդ եկեղեցիէն անցունելով մեր սրտհական եկեղեցին կը տանին վերջին արարողութիւնը կատարելու. Յոյնք բարբարոսաբար յարձակելով Ս. խաչը կը խորտակեն, եկեղեցական զգեստները կը պատռտեն, եկեղեցականները կ'անպատուեն և հանդէսը կը խաթարեն։

Յունաց այս յարձակմանը դէմ կը բողո-

քեն Հայք միաբերդին՝ իրաւունք և հաստատութիւն պահանջելով, սակայն միաբերդին անտարբեր կը մնայ բոլորովին. երկրորդ անգամ ննջեցեալ կը պատահի Հայոց և դարձեալ հանդիսիւ եկեղեցին տանելու հրաման կը խնդրեն միաբերդին և քրոջանը չորս ժամ վերջը կ'ստանան։

Այս ննջեցեալի դէպքերէն զատ բեթղեհէմի եկեղեցին աւելցու օրն, Հայոց պատարագին ժամանակը՝ Յունք կուգան Հայոց սեպհական եկեղեցւոյն մէջի պատուհանները աւելցու. Հայք տեղւոյն դռները բողոքելով արգիլել կը պահանջեն. դռները միաբերդին հետադիրը ցոյց կուտայ և կը յայտնէ թէ ինքն ստիպուած է միաբերդին հրամանը գործադրել։

Սոյն միջոցին Հայք կստիպուին ինքնին իրենց իրաւունքը պաշտպանել, սակայն զօրաց սուրհանները զիրենք իրենց սեպհական եկեղեցին ալ դուրս կը հանեն։

Ահա միաբերդին այս վիակողմանի ընթացքն էր որ ստիպեց Եսայի Ս. Պատրիարքը հետադրելով բողոքել թէ՝ի Բ. Դուռն և թէ՝ի Պատրիարքարան և իրաւունք պահանջել։

Ազգովին մեր չնորհակալութիւնը կը մատուցանեմք Արտաքին գործոց վեհ. նախարարին, որ յարդարութենէ չարժեալ մեր իրաւանց պաշտպանութեան համար հինգ անգամ հետադիր քաշեց երուսաղէմի միաբերդին, որ ըստ օրինի մեր իրաւունքները պաշտպանէ, օրք տէրութեան հրովարտակներովը հաստատուած և Սիմիւթ-ոյալ նուիրագործուած են։

Վեհ. նախարարին ազգու հետադրին չնորհիւն էր, որ մեր Ս. Ծննդեան տօնին օրը խաղաղութեամբ կատարեցինք թէ բեթղեհէմի եկեղեցւոյն և թէ սիւնագարդ գաւթին մէջ մեր անբռնաբարելի իրաւունքն եղած արարողութիւնները մեր դարաւոր սովորութեանցը համաձայն։

Կը լսեմք թէ երուսաղէմի միաբերդին ուր ուրեմն կրցած է վերահաստատ ըլլալ թէ Հայք հինօրեայ և հաստատուն իրաւունք ունին սիւնագարդ եկեղեցիէն հանդիսաւոր թափօրով անցնելու իրենց ամէն տօներու, մկրտութեան, պսակի և ննջեցեալի օրերը։ կը բաղձանք նաև որ Բ. Դուռն իր արդարասիրութեանն համեմատ դէպ ի եկութեան մասին ըլլալիք քննութիւնն ալ այս տեղ Մայրաքաղաքս կատարել բարեհաճի մանաւանդ յանձնաժողովոյ մը մէջ, որ Հայոց, Յունաց և կառավարութեան կողմանէ անձերէ կազմեալ ըլլայ, որպէս զի խնդիրն միանգամ ընդմիշտ իր լուծումն ստանալով անգամ մ'ալ այսպիսի անտեղի դէպքեր տեղի չունենան քրիստոնեայ ազգայ մէջ։

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ ԱՌ ՏԷՐՈՑԷՆՑ ՊԱՏՈՒԵԼԻՆ

Մեր չամուրճի դաստառակաբան պատուելին այս շաբաթ օրուան Հայրենիքին մէջ ներկայանալով, չամուր մ'ալ պատին կը զարնէ Մեծ. Գարագաշեան էֆէնտիի Մամլոյ միջոցաւ իրեն տուած իմաստալից պատասխանին դէմ։

Մեք արդէն այս մարդուն բնաւորութիւնը գիտենք ա՛, ամէն խնդրոյ մէջ կը նեղուի, և ամէնքն ալ քիթը բերանը դարձնելով խազդ ու խայտառակ ետ կը քաշուի, և փոխանակ իր պարտութիւնը խոստովանելու այս ու այն անհատատ է անկրօն է ևն. ըսելով։

Այս անգամ ալ նոյնպէս խնդրէն վախուստ կուտայ, «ես լրագրոյ մէջ ինծի դէմ գրուածներուն պատասխան չեմ տար, որ անպատեհ վիճաբանութեան չը բռնուիմ» ըսելով, քանի մը տող ետքն ալ այդ խօսքը մոռնալով, «պաշտօնական մարմին մը ինծի հրաման ընէ նէ, այն ատեն պատասխանել պարտքս է» կըսէ, քանի մը տող վարն ալ

այս դրածն ալ մոռնալով «Ճնասակաբ բանիբ պարունակող դրքերու վրայ տեղեկացուցիչ դրութիւններ հրատարակել լինձի պատրաստած եմ» կըսէ։ Ուրիշ տեղ մ՚ալ, Գարաքաշեան էֆէնտիի յօդուածը այս ինչ լրագրին այն ինչ լրագրին մէջ տպուած ըլլալուն համար պատասխան չեմ տար կըսէ։

Վերջապէս տասը տողի մէջ երեք չորս հակասութիւն որ գտնուի նէ, ալ դիւրաւ կրնայ հասկցուիլ թէ՝ մեր չամուրճին ինչ պալչըմ չամուրի մէջ ինկած է որ քանի կաշխատի այնչափ աւելի մէջը կընկղմի կոր։

Ա՚յն գարը անցած է, դաստառակարան պատուելի, որ մինակ «ես խօսիմ դուն հաւատայ» ըսես դիմացինիդ։ Հիմայ դպրոցի աղայքներն անգամ քու դիտնալ կարծած դիտութիւններուդ բոլորն ալ գիտեն, հեմ աղեկը դիտեն. ան ժամանակ մ՚էր որ տգէտ ամիրաները ձեղիպէաններուն պատուելի ըսելով կը կրկնէին կը խմդնէին և անօթի կը պառկեցնէին. բայց հիմայ քանի որ չնորհիւ լուսաւորութեան աղեկ չիմենթօ կը գտնուի նէ, ալ ձեզի պէս չամուռճիները և չամուռնները կուտ մը չեն արժեր։

Ձեզի համար մեկ միջոց կայ հիմայ. այն է գտնուած տեղերնիդ ձան ձուն չը հանելով նստիլ, որ մօրուքնիդ համրել չըտաք ձեր վերջին տարիքին մէջ, և 80 տարուան մէջ վատկած համբաւնիդ մեկ աւուր մէջ առանկ վրայ չը տաք։

Կը նեղուիք, դաստառակարան պատուելի, մեր այս աստիճան համարձակութեանը։

ՆԵՐՍԷՆ—ԴՐՍԷՆ

Անցեալ օր տան մը մէջ երկու հոգի հետևեալ խօսակցութիւնը կընէին։

— Տիւնքի Մասիսի օգուստո՞ն մու։

— Էյվէլէթ, օգուստուս, նէ՞ վար քի։

— Գարտաշ օրթալըղըն հալինի բէք ֆէնա նագլ էտէյօր, էյլէ քի պուչդա այլարտա Սթամպօլտա 700 քիշի էօլիւը իմիշ, ասն դեկտեմբեր այընտա իսէ 1200 քիշի էօլէթ օլմուշ տուր, հաթթա դրամական տէյէրէք ուղուն պիր պէնտա տէ եազմըշ ըտը ամմա, Մասիսի սէն պիլիրսին եա, դրաբարըն խըրթինինի եազար տա չու դատարընը աղնատըմ քի Սթամպօլտա հայվանաթի դըրկընը տա վար իմիշ, ղէրէ մանտալարը բէք ֆէնա հալտէ եազմըշ ըտը։

— Ո պահսը պէնտէնիզ տէ օգուստուս, հաթթա կէչէն նիւսխէչէրինտէ եազմըշ ըտը քի, մանտալար պու սէնէ տէյէրինտէն ազ փարա էտէյօրլար։

— Նէ՞ լագըրտը էֆէնիմ, հայվանաթա տա խասթալըգ տիւշէրսէ էլպէթտէ մալ փարա իթմէզ, պիզճէ վազիֆէ տէյիլ ամմա, Ալլահ մանտա էօքիւզ սահիպլէրինէ իհտատ էյլէյէ։

— Զանն իսէրիմ պէօյիւքլէր տէ պու իշի չօգ տիւշիւնմէքտէ տիրլէր, զիրա կէչէն նիւսխէսինտէ տէյօր ըտը քի, պանքէրլէրին էլինտէ չօգ մանտա պուլունմադտա օլդուղունտան խայլիճէ զարար էթմիշլէր։

— Ատամ սէն տէ, եալան օլմալը, պանքէրլէրը տէ սրթըդ թիճարէթ իշի պուլմատըլար տէ, զանէր մանտա ախըռ իթտաբնա պաշլատըլար։

— Տէմէք քի էյիճէ օգուսմամըշսըն սէն Մասիսի, հաթթա պանքէրլէր պու մանտալարըն սեպեպիյլէ էլլէրինտէ պուլունան պաշդա ֆօնտօլարընը ատթմատա մէճպուր օլմուշլար։

— Էօյլէ խոչ պէյլիկ իշին ալըշարտան պիր չօգ մանտա կէթիրմիշ օլմալը տրըլար, եօղսա պանքէրլէրին նէ իշի վար մանտա ալըպ սատմայա։

— Ճանըմ հէր նէ հալ իսէ, մէսէլէ օնտա տէյիլ տիր, օրթալըղըն ֆէնալըղընը տիմատթադ իսթէյօրսա պէն։

— Պադ, օնա լաֆըմ եօք, պիզիմ տէ պու հաֆթա իչի էօրտէյիմիզ կէպէրտի,

իւք կիւնիւ քէսէճէ յիտիմ չօճուգլար պըրագմատըլար , ասնրա էօլմիւշ պուլտուք :

— կէօրմի՞ւնմիւ , Մասիսին եալանը եօդ , լաքին պէսպէլլի էօրտէքլէր մանտա գատար փարա էտէր չէյլէր օլմատըղընտան հէրվի օրասընը զանց կէչմիշ :

———

— Նէ՛ պաչընը ասմըշ տիւշմինիւյօրսըն , հօճա Թուտիկ , պինին եարըսը օն իքի պուչուք ղուրուչ :

— Պըրա՛գ ալլահրսէն , պաչըմընղտա պիր տէրտ վար քի :

— Խայր օլա , դօրգարըմ կէնէ գարըն էօլտիւ :

— Պէ դարտաշ նէ՛ էօլիւր նէ՛ սաղալըր . ալմը այ տըր չէքիյօրուզ , իքի եիւզ լիրա փարա ալտըգ , իքի սէնէ տիր իմթիղիմիզ մասրաֆը հիսապ իմսէք , պիղէ պիր նէյ գալմազ :

— Էօյլէ եա , աղընա տատ վէրտի , իւք գարըտան եիւզ լիրա , իքինճիսէն եիւզ էլի լիրա ալտըն , պիրի տէօրտ այտան , օ պիրի տէ պիր սէնէ օլմատը էօլտիւլէր . էյ հէր նաթուրա պիր օլմազ եա , պու սէֆէրքի տէ պիրազ էղիյէթճի չըգար :

— Էղիյէթճի տէ սէ՞օղ մի , էօլմէսի վազիֆէմտէ տէյիլ , դօրգարըմ էվվէլքիլէրինտէն ալտրղրմըղ փարալարըտա պունա սարֆ իտէճէյիղ :

— Բիմի՞ կէթիրիյօրսընըզ պագմանա :

— Սէմթտէ նաթուրասընը պիլէն քէնտի պիր հէքիմի վար տըր օնու կէթիրիյօրուզ . օ տա պիլմէմ քի եէմ եէրի՞ մի էթմիշ նէ էթմիշ , հէր կիւն կէլիր պագար հասթա նէ լսէ օ տուր :

— Ատամ սէնտէ , էօյլէ հասթալըգլար լչին պէյօղլունտա Ֆրէնկ հէքիմլէր վար , օնլար էյի իլըճէր . պիր իքի վիղիթա վէրիր լչի պիթիրիր , էօյլէ քի հասթա ազ կիւնիւն իչինտէ եա էօլիւր եա սաղալըր :

— Եա նանըշ իլաճ վէրիպ տէ , ղօր ըլա էօլտիւրիւրսէ :

— Ատամ սէնտէ , օնլարըն տիպլօմասը վար , քի՛մ նէ տէյպիլիր :

———

— Միւսիւ Բօլ խայր օլա , նէ՞ օ . եէնի պիր իճատ մը՞ չընքմըշ :

— Նէ՞ վար Անթուան .

— Նէ՛ օլաճաք , օ նէ՞ իտի ժամտա իքի տէ պիրտէ մէնտիլ չըգարմազ , կըրըլ պուրունն սիլմէք .

— Մալիւմ ա՛ , նէզլէ պէրէքէթի տիր .

— Բօ՛լ , պանա լօլօ օլո՞ւր մը հիչ , էյի եա , տէյէլիմ քի պուրնունուղ նէզլէ պէրէքէթի տիր , եա օ պատկէրին էօնիւնտէքի տուրան գը՞զ տա մը նէզլէ օլմուշ ընը քի , քիթապ էլտէ օգուտուղը վագըթ մէնտիլինի պէչ օն տէֆա աղընա պուրնունա կէօթիւրիւյօրըտը .

— Է՛յ նէ՞ պիլիրսին , պէյքի աղօթադիրքտէ հէր օգուտուղը տուվալարը պաչլամատան եվվէլ աղընը սիլիպ էօյլէ պաչլաեօր :

———

Կըսուի թէ Բեռա Գաղղիական թատրոնի անօրէնին դէմ Մասիսի խմբագիրը դատ պիտի բանայ եղեր թատրոնին մէջ դանուած վարադուրինհամար , որուն վրայ խել մը տօքթօրներու , խանութներու , դեղարաններու , սիկարթայի ևն. ընկերութեանց ազդեր կըդըտնուին եղեր :

Ա.յսպիսի ազդերու հրատարակութիւնը Մասիսի իրաւունքն ըլլալով , ասանկ բան մը նոյն թատրոնի տնօրէնին ընելը ուրիշ բան ըսել չէ, եթէ ոչ պարզապէս Մասիսի խմբագրին առած վճռէն չվնուիլնը եկող ամառուան ձգելու պատճառ ըլալ :

———

Ա.յս տարուան օրացոյցի սովին պատճառաւ շատ մարդոց օրացոյցէ զուրկ գտնուիլը դրավաճառին մէկը նկատողութեան առնելով արագագիր 8—10 տղայ վարձեր և յա-

ռաջիկայ 1875 տարուան համար ձեռագիր օրացոյցեր գրել սալ սկսեր է. այնպէս որ այս տղայոց ամէն մէկը օրը 5—6 հատ օրացոյց գրելով, հաշիւ ըրած է որ մէկ տարուան մէջ ամէնքը մէկտեղ 10—11 հազար հատ օրացոյց պիտի կարենան պատրաստել մաքուր նօտր գրերով, որոց ամէն մէկը 60 փարայի պիտի ծախուի։

Վերոյիշեալ գրավաճառին այս գիւտը տպեալ օրացոյցի մեծավաճառութեան սահմանին դուրս գտնուելով, հարկաւ որ և է տուգանքէ ազատ պիտի ըլլայ ատոնց վաճառումը, որով Հասարակութիւնն ալ գալ տարի դարձեալ օրացոյցի այս սովէն չը պիտի նեղուի։

———

կը լսեմք որ վերջին օրերս Ասորւոց հայմար մեր Պատրիարքարանին մէջ արաբերէն նոր դիւան մը հաստատուած ըլլալուն, շատ դպրոցաց հոգաբարձուները իրենց վարժարանաց մէջ արաբերէն լեզուի դասախօսութիւն բանալ կը մտածեն եղեր, որպէս զի ազգային Արաբագէտ ազգայինք կարենան դրադրութեան պաշտօն վարել Պատրիարքարանի մէջ։

Էվէլ ապրանքը աչք չը հաներ կըսեն. այսօր ոմանք Գաղղիարէն գիտնալնուն չնորհիւը ստակ կը վաստկին կոր, ոմանք Ցաճկերէն, ոմանք Անգլիարէն, ոմանք Հայերէն, ոմանք ալ Գերմանիոյ վերջին պատերազմէն ի վեր Գերմաներէն սովրելու պարապած են, թող մաս մը անձինք ալ Արաբերէն սովրին ի՞նչ կըլլայ։

Նոյնպէս կիմանամք նաև՝ որ ազգային թերթերէն ոմանք ալ իրենց թերթերուն մէկ կողմը Արաբերէն և միւս կողմն ալ Հայերէն պիտի դրեն եղեր. սակայ մեր խելքը այնչափ չը հասնիր կոր ալ նէ, եթէ այդ թերթերը իրարու հետ ըրած վիճաբանութիւններին այդ լեզուով դրեն հասարակութեան օգտակար ծառայութիւն մը մատուցած պիտի ըլլան։

———

— Էկինցի սարրաֆին մէկը ժամանակէ մը ի վեր 250 ոսկի դրամօմայով աղջկան մը նշանուած ըլլալով, այս շաբթու քէսէպիչէին օրը աղջկան կողմէն 120 ոսկին համրուելու առնը ստակին մէջէն տասը ոսկիի ալ մէճիտ կելնէ։ Մանչը ոսկիներուն մէջը այս մէճիտները տեսնելով, բարկացոտ դէմքով մը կը գառնայ կըսէ,

— Ասի կըլլի՞ մի էֆէնտիմ, ճիպ փըըտախ է։

— Ի՛նչ կայ պարոն աղա, ինչ ըրինք որ։

— Տահա ի՛նչ տի անէք ուր էֆէնտըմ, աս ճերմակ ղրխըմներն ի՞նչ տի ըլլան։

— Ի՞նչ ընես ուներ, ամէնը ոսկի չելաւ տէ տասը ոսկիի ալ մէճիտիկ կայ։

— Ջըլլար էֆէնտըմ, չըլլար, մուլահաղա չարիք ուր տասը ոսկիի մէճիտիկէն մեղա. վէօրս քսանը մէկ ղրչ. տասը փարա պիր խալխալէմ ղկյան տի անիմ, այսօրուան բկյացոյով մէճիտիկէին փարկն, էֆէնտըմէ սէօյլէյիմ, թէմամ սէքսէնը հինդ փարա է, խըլավուզ հանըմ բազարըլըկն էօսո՞նկ է մի արեց կըսէ և աղջկանը հօրմէն տասը լիրայի մէճիտիկէին համար ալ քսանը մէկ ղրչ. տասը փարա փարկա կառնէ։

Մանչուն բարեկամներէն մին, քսանը մէկ ղրուչի համար ըրած այս անքաղաքավարութիւնը տեսնելով, իրեն իմացուցած միջոցին, նա ալ դառնալով կը պատասխանէ։

— Ի՞նչ չէքերը կը ծամես էֆէնտիմ, մեղավէօրս փարկին ըլլալով պիրէ պիրէ արեց ուր, հիմայկս եթը հարսնուկս հարցնելու ըլլայ խէ նը, ճուղակ անէն ուր մանչը, էֆէնտիմէ սէօյլէյիմ, պիտաէսկյէ իր բանն ու գործը գիտէ ուր մէճիտիկէին փարկը պիրէ քաշէց ու առաւ։

———

— Դուվիկ աղա, իչիթոլ՞ն մի, շու մահուտ գօնսոլիտճի Մէրթօն էօլմիւշ։

— Տէմէ՛, էյ օնուն միլիօնլարճա միրասը քիմէ՞ գալսը։

— Ալլահ բահմէթ էյլէսին, սաղլըընտա պիւթիւն մէրասընը գօմիսիօն խանուտքի մէրասխօրլարընա փայ էթմիշ ատէյի իչիթիմ։

———

Փնուննդին այրի կնկան մը տանը մէջ։

— Տէր պապա ան կընես, գիտես քի էրիկս մեռած է, բարա ալ չունիմ ֆոթրղ է քի հիմայ քեզի ծնուննդչէք տամ ամայ ի՛նչ ընեմ։

— Ջէն չունի օրհնած կենդանի մնաս։

— Տէր պապա, մէկ բան մը պիտի ըսեմ ամա ամօթ չը սեպես, աղէկուկ մանչ մը կայ հար մար չունի, սրվօր աղջիկ մը գտնես տէ, սուրբ Սերդիսին ալ պսակես նէ մեր տեղը իչթէ քեզի ծուխ մը տուած կըլլամք։

— Մինասիպ, օրհնած, վազը կուգամ կը տեսնուինք։

ՀԱՐՑ—ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ

Ինչո՞ւ համար ամէն աստիճանի մարդիկ թշուառ ենք կըսեն։

— Երջանկութիւնը դեռ աչխարհ եկած չըլլալուն համար։

———

Գօլոշ մէջ ո՞վ իր ժամադրութիւնը կը պահէ։

— Մխայն լուսինն ու արեւը։

———

Ջամուրճեան Պատուելին իր գիտութիւնն ո՞րկից առած է։

— Նոյ Նահապետին Թէրէքէէն։

———

Մեղուն նիւթ չը գտնայ նէ ի՞նչ կընէ։

— Մամուլին անցեալ թիւրթիւրէն կ՚օրինակէ։

ՇՈՇՈՐԴԱԲԱՆԻՆ ՀԱՅԹԱԼԸԽ

Այս չաբթու օդերը քիչ մը տաք երթալուն մեր շաշորդը գարձեալ «էքէէքեէյ խօսիլ սկսեր է։

Խմանը մեռցուկ կըլլայ կըսեն, մեր շաշորդիկն ալ առջի չաբթուան գրածները մոռնալով, ելեր է գարձեալ նորէն լեզուին տալու թէ՝ վսեմ. նուպար փաշա ինչո՞ւ համար $^3/_4$ բարերար չը պիտի ըլլայ, թէ իր կարծեցեալ 3000 ոսկիին նուէրը երթէ 40,000 ոսկւոյ կըտակին բեկորն ալ ըլլայ, գարձեալ աղէտ աղօթք ընելու է եղեր որ գոնէ այդ դուռարին ալ կրցեր է արժանանալ. բայց ինչ ընէ մեր աղօրմելի արարածը իր ձեռքը ճիացած մէկ բարերարն ալ տեսնելով որ չը պիտի կարենայ պաշտպանել, ինչ որ Մամուլ ասկից առջի թերթերովը զուրցեր էր այդ մէկ բարերարին համար, ելեր հիմայ Մամուլի այն զուրցածները Մամլոյ իրը պատասխան կը գրէ։

Թուսլի՛ր ի՛նչ ըրիր, շաշորդիկս, թէ այդ յօդուածը գրած աաեննդ Բագոսի տաճարը կը գտնուէիր. Մամուլ քու կաղանդչէքդ, ծնուննդչէքդ տուաւ նէ, դուն ի՛նչ կարծեցիր, իրաւունք պիէ՞չ կարծեցիր և ուրախացա՞ր որ Մամուլ քեզի մարդու տեղ դրեր տէ ծնուննդ օրով քեզ չէ մոռցեր. մարդ ըլլալը նէ կամենալիր մոռանալով որ տարի մ՚ալ անցաւ, դուն դարձեալ ոչ խելաբերեցար ոչ ալ Մամուլի խօսքերը հասկնալու կարող վիճակ մը ձեռք ձգեցիր։

Մամուլ հազար անգամ իր կողմանէ լուծած է այն խնդիրն և յայտնի տարած, բայց քանի որ դուն տակաւին չը համոզուելով զընդկականը կը ձգես միշտ, Մամուլ ուրիշ պատասխան չունի քեզի. բայց եթէ կըսէ որ մեր ասկից առաջ բոլոր գրածները առնելով խելքը գլուխը մէկու մը տանիս կարգացնես

որ հասկցնէ քեզի ի՛նչ պէյնամազ մէկը ըլլալը։

ԹԱՏՐՈՆ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ

ԲԵՐԱ ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԹԻՒ 192—194

Վարչուհիւն Պ. Մաղաքեանի

1874 Յունվար 16 Շաբաթ երեկոյեան ժամ 3

ՌՈՊԵՐԹ ԱԻԱԶԱԿԱՊԵՏ

Ողբերգութիւն ի հինգ արարս

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ԳԻՆԵՐ

Ա Զ Դ

Ասկից յառաջ Թրէնկեան գրատունէն վիճակահանութեամբ խաչիկ Բէյթճեանի վաստկած Հայաստանու մումազօծ պատկերը Հայկ. Ընկերութեան ձեռամբ այս անգամ դարձեալ վիճակահանութեան տրուած է 450 բաժնի վերածեալ և ամէն մէկ բաժին մէկ քառթ մէճիտ։

Վիճակահանութիւնը յառաջիկայ վեցը. 7 ին հրապարակաւ պիտի ըլլայ, և ո՛ւր ըլլալն ալ կանխաւ պիտի ծանուցուի։

Տոմսակները այս օրուընէ կը ծախուին հեռեւեալ տեղերը, Շուկայ Մահմուտ փաշայի գլուխը թօհաֆճի ձանիկ աղայի խանութը Սամաթիա Հայկ. Ընկերութեան սրճարանը և Մ. ձիվանիի դեղարանը։

Հայկ. Ընկերութեան կնիքը չի կրող տոմսակը ընդունելի չեն։

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ազեւելեան թատրոնին մէջ երեքշաբթի, հինգշաբթի, շաբաթ և կիրակի գիշերները պարահանդէս պիտի տրուի։

Մուտք մէկ մէճիտիէ. օթեակը երկու մէճիտիէ։

Կանայք մուտք վճարելէ ազատ են։

ՀԱՆՐԱԿԱՆ ՕՐԱՑՈՅՑ 1874 ՏԱՐԻՈՑ

Գ. Զարդարեան գործարանէն՝ ի չոյս ընծայեալ։

Դոյն Օրացոյցը 365 երեսէ հատոր կազմուած գործ մ՚է, տուներու և գրասենեակներու մէջ կախուելու և բոլոր Հայ վաճառականաց համար գործածուելու յարմար դիրքով մը շինուած, որուն ամէն մէկ երեսին վրայ կը պարունակին Հայոց, Յունաց, Տաճկաց և Լատինաց ամիսներու անուններն ու թուականները խոշոր տառերով նշանակուած և մանուածոր գծերով բաժնուած։

կը ծախուի Ալաճա-Համամ Զարդարեան գործարանը՝ ի գին կէս արծաթ մէճիտ։

ՏՕՆ ԿԻՇՕԹ

ՏԵՏՐ ԺԲ.

Չերվանտէս Սպանիացի անուանի վիպասանին այս նշանաւոր գործը՝ ըոր Գաղղ. է թարգմանած է Պահ. վարժարանի սաներէն մին՝ տետր առ տետր պիտի հրատարակուի և արդէն Ի. տետրն ալ տպուած ըլլալով կը ծախուի՝ ի Թրէնկեան գրատուն. Մահմուտ փաշայ թօհաֆճը ձանիկ աղայի խանութը և Սամաթիայ Հայկ. ընկերութեան սրճարանը, նաև ցրուիչներու ձեռամբ։ Գործոյս յառաջաբանը առաջին հատորէն վերջը պիտի հրատարակուի։ Գին միոյ տետրին 40 փարայ։

ՇԱՐԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
ԳԷՈՐԳ Ե. ԱՒՎԱԶԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ե. ԳԱՎԱՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ. Ե. ՊԱՐՈՆԵԱՆ